

Comitatu Redactorului

si

Cancellariu Redactiunii

o in

Stratu dragatoriului (Lă-
vășutoasa), Nr. 5.

Scrisorile neșterate nu se vor
primi decât numai de la correspon-
denții regulari ai „Federatiunii”.
Articolii tramai si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esti Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 8 fl. v.

Pre șase lune . . . 6 „ „

Pre anulu întregu . . . 12 „ „

Pentru Roman'ia :

Pre an. întregu 30 Fr. = 30 Lei n

„ 6 lune 16 „ = 16 „ „

„ 3 - 8 „ = 8 „ „

Pentru inserțiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a sim-

brale pentru fiecare-care publica-

țiune separată. In foaia deschisă

20 cr. de linia.

Unu exemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 6./18. dec., 1872.

Dupa una activitate de mai multe săptămâne diet'a Ungariei incepe a se cugeta la recreatiune, la restaurarea poterilor perdute, pentru ca anul nou ce ni sta la usa se lu incepa cu forte reinnoite si cu zelul neobositu pre callea chiamarii sãlle d'a fericiu poporele prin legi si institutiuni arbitrare. Daca aruncãm una privire a supr'a scurtuluu periodu de la intruniã sesiunii presinte si pana asta-di, aflãm ce e dreptu, cã s'au sever-situ mari si minunate lucruri in sinulu acestui corpu legislativu ; ba vedemu, cã in acesta sesiune s'au intemplat ceca ce in tempu de cinci ani nu s'a intemplat, unu scandalu cu corne, unu complotu alu ministrilor contr'a siefulu presiedinte alu loru ; s'au organizatucapitalea Bud'a-Pest'a astfeliu, incãtu prin unu paragrafu simplu s'a facutu cu trupu si sufletu, cu limba, datene si iustitiuni un-guresca ; s'au adusu apoi lege pentru colonisti, ca-roru a cu mare generositate li se dã casa, gradinu-tia si pamentu estravillanu de patru jugeri, unde se semene, secere, sãpe, cosesca si se-si pasca-vite-le bietulu colonistu ; in fine s'au mai datu guver-nulu dreptulu d'a mai storce si pre viitoriu de pre spatele poporulu contributiune grea cu im-positete si mai apesatorie, si pre langa tote ace-rea d'a mai luã pre contulu tielei unu imprumutu de 54 milioane pentru astuparea lacuneloru, a de-ficitulu facutu in urm'a condemnablei manipu-latiuni si administratiuni a tesaurulu publicu, care a cadiutu prada lacomie si poftei de avere si domnie nu numai a unoru individi, ci a unei so-cietati întregi de desapidatori si neobositulu-nipulanti.

Dupa asemenea fatigie si labore incordata este tempulu, ca parintii patriei un-guresci se mai pau-sedie pucinu. Serbatorile craciunulu sunt deci bi-ne-venite, cã-ce agendele ce i accepta sunt nu nu-mai importante, ci ele sunt suctulu, madu'a si es-sentiã intregei mãstãrie de statu ; ele sunt poterea un-gurulu storsa d'in sudorea cruntã a po-porulu romanu si a altoru nefericitiu popoli, cari sunt impreuna condamnati, seu mai bine, cari im-preuna s'au condamnati a-si platã in si pre sta-panii, pre impilatori loru. Bugetulu pre anulu 1873 va fi primul obiectu a supr'a carui-a se voru concentr'apoterile si incordã mintile parintiloru patriei un-g. dupa an. nou. Una multime de rubice si summe voru fi aici d'a se votã, intre cari vomu aflã summe pentru armat'a un-guresca pentru ape-rarea tielei, pentru institutele de instructiune un-guresca, pentru justitiã si administratiune un-guresca, pentru teatre si artisti un-guresci, pentru barbati meritati de limb'a, litteratur'a si patriã un-guresca, pentru renovarea unoru castelle un-guresci d'in evulu mediu, pentru constructiuni de cãlli ferrate un-guresci, pentru societãti de „naviga-tiune un-guresca,” pentru institute de cai un-gures-ci si cãte alte rubrice si summe un-guresci, cari tote vinu a se accoperi d'in summ'a communa a dãri-loru directe si indirecte, a impositeloru si a altoru inventiuni de storcere aplicate cu totã rigorea a supra bietuluu poporu, care in ignorantia sa se crede chiamatu si oblegatu numai a da si a con-tribui pana si ultimulu graunte d'in fructulu oste-neleloru sãlle, fara a intrebã, cã cui si pentru ce dã ? Ciudata situatiune acest'a intru-o tierra, in carea se vorbescu atãte limbi, cãte dora nici la redicarea turnuluu babiloneanu nu s'au vorbitu. — Totu ce se propune in favorulu unei natiuni, care este acum la potere, se accepta, si totu ce se face, se face in detrimentulu celoru-lalte natiuni. Una singura rubrica pentru ajutorarea gimnasieloru ro-mane fara dreptu de ingerintiã si dictatura un-guresca nu se admite, nu se primesce, si noi totu-si ne nisumu se fimu leali, supusi, credintiosi patriei si tronulu, si emulamũ chiaru intru implinirea de-torintieloru de civi ai acelui statu, care numai in privintiã sarcineloru, a contributiunii de sãnge si avere ne iã in consideratiune si ne numera dupa capete. Ore nu este ridiculosa, umilitoria si fara consciintia de sine una asemenea atitudine ? Ba da, si inca si mai multu, ea este demna de com-

patimitu, este rusinosa si pentru unu poporu cu sentiu, consciu de sine si de vitalitatea sa este nesupportabile si nesufferibile.

Trecundu mai departe la alte agende ce au inca d'a mai delibera parintii patriei un-guresci, aflãm intre altele si unu proiectu despre organi-sarea fundulu regescu. Acestu-a este unu actu, care ni aduce aminte tempurile aliantiei un-gro-sasse secuiesci contra poporulu romanu, care pre atunci erã legatu de glia, asta-di inse e legatu de gardu Sassiloru, acestui instrumentu aptu in man'a toturoru asupritoriloru poporulu romanu, li se lasa si pre viitoriu privilegiile d'a form'a statu in statu in frunte cu comesulu-pãsia. De una singura in-stitutiune noua un-guresca inse nici ei nu voru scapã, precum se vede, si acest'a este institutiunea virilistiloru. Acest'a inse nu multu i alteredia pre sassi, candu ei aproape pre totindenea se afla intr'o stare imbucuratoria nu numai intellectuale, ci si materiale. De altmintrelea la aceste obiecte spe-rãm a mai vorbi inca, candu ele se voru aflã la ordenea d'flei.

Agitatiuni electorali in districtulu Fagarasiului.

Dãllele acestea, ni venira cãte-va scrii parte seriose, parte curiose d'in acellu districtu sbicuinatu si sbucuiamatu de nenumerate calamitati, de lipsa si seracla, de nesciintia, de renegati, de intrigele unoru comedianti si de alle unoru omeni, despre cari se vorbe d'ca cu conducu orbii pre orbi, in loc de a se suppreiecti, cari facu politica de po-runcela.

In districtulu Fagarasiulu alegerile de deputati pentru diet'a d'in Pest'a sunt desipte pre d'ũ'a de 16/4 decembrie. Pana la acesta di inse confusiunile electorali ajunsera la culme. Candidatii resariau d'in tote partile. Se spune inse, cã aspira-tiunii romani, ca I. B. P. de L. et. C. ca I. P. si alții s'au retrasu facia cu enormele summe ce jo-ca d'in partea un-guresca in favoreã candidatiloru sei. Se pare inse cã un-gurii inca sunt desbinati in simpatihie si interesele loru, pentru cã si d'in partea loru s'au scosu mai multi candidati, intre cari se numescu unu comita Teleki, Brust (evreu botezatu) faimosulu actoru Benedek si mai de curendu M á d a i, tramisu in adinsu de la Pest'a, pentru cã se promitta alegitoriloru munti de au-ru. In comunele locuite de boieri opincari bãtfele nu mai iau capetu de la augustu incoce, demora-lisetiunea este ajunsa la gradulu cellu mai de diosu. Ni se spune, cã d'in fontana autentica, cã precum in an. 1869, asiã si acum prefectulu i s'a pusu de conditiune, ca seu se scota d'in urna cu o r i c e p r e t i u pre candidatii guvernamentali, seu de nu, se scia prea bine, cã va fi destituitu. Se adauge inse, cã asta-data i face difficultãtãle celle mai mari unulu d'in favoritiu sei, unu sub-prefectu, care, in locu d'a face propaganda pentru candidatulu ministeriulu in cerculu de diosu, si-puse insu si candidatur'a, erã daca cum-va dlu subprefectu va reesi, atunci diet'a un-guresca va cascigã forte multu, pentru cã dsa are cinci clase gimnasiãle, a fostu si notariu comunale, este si boeriu de neamu.

In acellu choasu conferintiã de deunadi, con-chiamata la Fagarasiu si tienuta in s. beserica orthodoxa de acolo aruncã ore-si-care lumina. Du-pa debatteri indelunge, cari au decursu in acea conferintiã compusa numai d'in romani, si dupa-ce asiã numitii activisti si-mesurara de ajunsu pote-rile cu asiã numitii passivisti, in fine conferintiã, cã de 250 membri, se decise de nou pentru ab-tienere totale de la urnele electorali, erã patronii participãrii la alegeri au facutu abiã a diecea parte d'in cei adunati. Inse nu toti cãti s'au decisu pen-tru abtinerere au facutu acest'a d'in acelea-si mo-tive, ceea ce se pote cunoce de ajunsu d'in cu-prinsulu acestoru doue copie de d e c l a r a t i u-n i, cari ni s'au transmissu de la Fagarasiu si cari cerculara printre alegitorii d'in comune. Declara-tiunea Nr. I. este essãta de la partiã ce facũ s-

majoritate, care se tiene strinsu de conclusele d; la Mercuri'a (1869) si de la Alb'a-Jul'i'a (1872) e era declaratiunea Nr. II. essã de la partiã ce tienuse cu comitetele improvisate in Sabliu si in Brasiovu.

I. Declaratiunea

alegitoriloru romani d'in comun'a . . . in districtulu Fa-garasiulu facia cu alegerile de deputati la diet'a un-guresca d'in Pest'a, in 16. decembrie 1872.

Avendu in vedere cã Transilvaniã si-au avutu starea sa autonoma garantata prin acte de statu ; considerandu, cã acẽsta autonomia a ei s'a alteratu pre calle unilateralã, fara invoirea si concursulu natiunii romane, ce face marea ma-ritate a acestei tiele ; considerandu, cã diet'a d'in Pest'a, constituita si altfeliu pre baseã unei legi electorale, potemu dice, fara parechia in lumea constitutiunalã, este negatiunea nu numai a autonomiei Transilvaniei, dãra ce este mai gravu, chiaru a individualitatãii natiunii romane cã atare, carea dupa neindreptãtiri secularie s'a reactivatu si egalu-indreptãtãtu prin articulu de lege d'in 26. oct. 1863. adusu, sanctionatu si promulgatu dupa tote formele si cerintiele constitutiionale ; considerandu cã natiunea romãã, cã ces mai vechia in Transilvaniã, pre bas'a pactulu cunoscutu a primitu cu egale dreptu pre cei ce s'au asediatu dupa aceea in Transilvaniã ; considerandu in fine, cã natiunea romãã, fãra vre-o vina a ei, pre cãlli nedrepte si arbitrare, a fostu scosa d'in pozitiunea ei de factoru principalu si egalu in-dreptãtãtu in tote afacerile publice si politice : D'in tote acestea urmãdia, cã noi cã adeverati fii ai natiunii romãã-ne nu potemu participã la alegerile de deputati pentru diet'a d'in Pest'a, fara a renunã la dreptulu de autonomie alu Transilvaniei si la pretensiunea neprescriptibile si nealie-nabile ce si-are natiunea romãã cã atare, cum s'au decla-ratu de repetite ori in egale mesura la tote ðraptrile pu-blice-politice ; astfeliu subscriisii alegitoru ne abtinemu totalu de la alegerile de deputati la diet'a d'in Pest'a si prin re-presentantii nostri . . . asternendu acẽsta declaratiune la onorabil'a comissiune culegatoria de voturi ne rogãm a se alaturã la actulu electorale.

(Urmedia subscripciunile.)

II. Declaratiunea

alegitoriloru romani d'in Comun'a . . . districtulu Faga-rasiulu, facia cu alegerile de deputati, cari urmãdia a se face pentru diet'a d'in Pest'a in 16. decembrie 1872.

De-si legea electorale, dupa care locuitorii marelui principatu alu Transilvaniei sunt convocati a participã la alegerile dietali, cuprinde in sine mai multe parti, cari se potu numi cu totu dreptulu negatiunea vietiei constitu-tionale ; de-si acea lege face distinctiunile celle mai asupritorie intre diversele clase de locuitori ai tielei ; de-si ea favore-dia si ajuta indirecte pre o nationalitate in contr'a celei-lalte, pentru cã se apuce pre de-asup'ã ei, totu-si subscriisii alegitoru, condusi de sentimentele pãcii si alle concordiei ce aru trebui se domine intre cetãtienii statulu, s'au fostu determinati a participã la alegerile dietali. Dupa ce inse ve-diuramu si ne convinseramũ d'in esperientiã facuta in de-cursu de cate-va lune, cã in man'a celoru mai drepte re-mustratiuni, recourse si proteste substernute in acẽsta materia la locurile competente, totu-si se mai violã si calcã in modu cu tetulu arbitraru chiaru si acea lege in sine-si nedrepta si asupritoria, — atunci si noi vedãndu-ne vatamati si ore-si-cum raniti in simtiemintele nostre celle mai leali si patriotice, petrunsi de adenca dorere sufletesca facia cu acea umilire ce vedeamu cã ni se prepara, amu decisu cã se ne abtinemu, precum ne vomu si abtãnã in adeveru de la alegerile de deputati la diet'a d'in Pest'a ; era acestu conclusu si decisiune a nostra o asternemu si comunicãmũ onorabilei comissiuni culegatorie de voturi prin representa-tii nostri auctorisati spre acẽst'a si in form'a acestei decla-ratiuni care ne rogãm cã se se alature la protocolu si la întregulu actu electorale.

Decembrie 1872. — (Urmedia subscripciunile.)

D'in cuprinsulu acestoru declaratiuni se pote cunoce si natur'a celoru doue partite romãnesci. Intre altele se pote vedẽ, cã, precãndu un'a dã de in nou espressiune clara programei nationale si anume insiste cu perseverentia pre langa autono-miã Transilvaniei, acẽst'a retace autonomiã, las-sandũ cã cestiune deschisa, fora cã se-o compro-mitta ; spune un-gurimeã cã ea, acẽsta partiã, i s'a caciulitu panã acilea si i-a facute tote pre voia,

dara vedindu că ungruii totu i dau cu pitiorulu și o insulta că pre una sierbitorie ordinaria, si-re-culege și ea demnitatea sa se retrage de pre scena și se alatura langa ai sei.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 11. dec., 1872.

Presedintele Bittó deschide siedinti'a la 10 ore. Dupa verificarea processului verbalu alu sied. trec. presedintele recerca camer'a, că adi dupa amedi se se consulte in sectiuni despre proiectele guvernului, referitorie la acv-rarea midlocoloru necesarie spre conducerea statului pentru cuartalulu primu alu an. 1873, și a se consultă a supr'a imprumutulu.

Camer'a trece la ordinea dillei: continuarea desbatte-rei speciale a supr'a proiectulu de lege despre colonisti, §. 14. care, dupa testulu comisiunii centrale, suna astfel: „Colonistulu este îndetoratu, in tempu de doi ani de dille a si-valdá dreptulu seu de rescumperare, respective de cum-perare, datu prin §§. 2. și 5. Acesti doi ani sunt a se numerá de la diu'a introduceri acestei legi, daca pamentulu de colonisatu cade sub decisiunile §. 2. inse facia cu motive-vele amintite d'in §. 5., acesti doi ani sunt d'a se numerá de la diu'a, in care terminulu contractulu colonistiloru a espiratu. Daca colonistulu, in acesti doi ani, nu redica nici unu felu de acusatune, atunci dreptulu de rescumperare, respective de cumperare inceta: si atunci colonistulu este in-dreptatitu numai a redica acusatune pentru restitorea sum-meloru de bani, spesiti pre edificari si investituni, era proprietariulu de pamentu pentru departarea colonistulu.”

Colomanu Tisza a presinta la acestu §. unu projectu, dupa care colonistulu, chiaru si daca va fi absentatu acesti doi ani priffisi, se fia inca unu annu intregu indreptatitu, a intentá processu pentru restitorea summeloru intrebuinte la edificari si investituni; inse la casu, candu si acestu annu s'aru mai absentá, atunci acusatune se se redice d'in partea officiulu.

Referintele comiss. centr. combate. Emericu Huszár vorbesce pentru projectulu lui Tisza. Ionu Paczola y face unele observatiuni, la spresiunile juridice d'in projectu-lu lui Tisza. Dupa aceea, la propunerea ministr. de justitia Paule r, care in esentia inca accepta amendamentul lui Tisza, intregu §. se reda era comiss. centr. spre a luformulá d'in nou pre bazea amendamentulu tiszaiannu si a ob-servariloru lui Paczola y. §§. 15—20 se accepta dupa testulu comiss. centr. fara vre-o observatiune §. 21. suna astfel: „Deserice, scole si pamenturile tienetorie de ele, terriitorie folosite spre gradine de pomologia, strade, locuri publice, in cátu aceste sunt necesarie pentru comunicatiune, si cimiterie trecu, fara nici o rescumperare, in possessiunea comunei, res-pectiv in a acelei comunitati, in a carei possessiune se afla.”

Madarász, voiesce se supplinesca acestu §. prin unu altu, in care se se dica apriatu, că domnul de pamentu alu fia carei colonie, are se ceda fara recompensa pentru acela etc. una anumita parte de pamentu. Marea majoritate ne respinge acesta propunere.

§§. 22—24 se primescu fara observatiune.

La §. 25., care suna despre coloniile d'in secuime, se incinge o desbaterie îndelungata, d'in care se desvolta duce pareri, respective propuneri. Ant. Becze presinta unu amendamentu la punctele d'in acestu §. Ministrulu Paule r dice: „Relatiunile colonistiloru secui, dupa cum se afla in projectulu comiss. centr. s'au regulatu dupa ascultarea deputatiloru secuiesci. De ora ce modificatiunile lui Becze nu consuna cu informati-nile, ce le-au datu acei deputati, aru si consulta a remitte acele §. comiss. centr. care se lu-desbatta si stilsiedie d'in nou.

Paczola y propune simpl'a rieptare a modificatiu-neloru presintate, pentru că acestea sunt indreptate contra sistemulu nostru de dreptu.

Adamu Lázár, Lud. Papp, Franciscu Baksi (toti dep. secui) vorbesce pentru propunerea ministrulu. Ant. Boér, Iuliu Horváth, Blasiu Orbán (secui) vorbesce pentru modificatiunile lui Becze, si Danielu Szakácsy, Petru Nemesiu, M. B. Stanesca sunt pentru propun. lui Paczola y, cá adeca §. 25. se se primesc dupa testulu comisiunii centrale.

Marea majoritate inse decide a lassá §. 25. in sus-pensu si alu dá d'impreuna cu modificatiunile presiatate, comisiunii centr. care se lu-desbatta si formuledie d'in nou.

§§. 26. și 27. assemene s'au primitu cu unele modifi-catiuni.

Cu acést'a desbatterea speciala saru fi inchiaiatu si projectulu de lege acceptatu pana pre unii §. suspendati.

Urmedia projectulu de lege, despre statorirea contin-gentulu de recruti, care aru cadé pre tierrele coronei Un-gariei, dupa provincialisarea unei parti a confinieloru milita-rie. Se accepta si in a doua cetire. Cetirea a treia urmédia in siedinti'a de mane.

Siedinti'a se inchiaia la 1 ora d. m.

Siedinti'a de la 12. dec., 1872.

Presedintele Bittó deschide siedinti'a la 10 1/2 ore

d'in di. Processulu verbalu alu sied. preced. se verifica, ér petitiunile incurse se trecu la comisiunea petitiunaria.

Colomanu Széll presenta raportulu comisiunii cen- trale a supr'a proiecteloru de legi, unulo retativu la procur- rarea midlocoloru necesarie pentru conducerea affaceriloru statulu in patrariulu primu alu annulu 1873, altulu des- pre inchierea unu imprumutu de 54 millione.

Iosifu Madarász presinta in numele seu si alu amiciloru sei de principiu unu projectu de resoluțiune, dupa care camer'a ar avé se respinga cererea ministrulu de fi- nancia in privinti'a indemnitații pentru procurarea midloce- loru necesarie spre accoperirea speseloru statulu si porta- rea sarcineloru publice in patrariulu primu alu annulu 1873. Oratorele si-reserva dreptulu d'a-si motivá propune- rea mai pre largu, candu se va fi pusu la ordenea dillei.

Cu invoirea camerei presedintele pune la ordenea dil- lei pre sied. de sambeta atatu proiectele de legi, despre cari a repportatu asta-di comisiunea centrala, cátu si prop- unere a lui Madarász si a amiciloru sei de principie.

Se cetesce apoi a trei-a ora si primesc definitivu pro- jectulu de lege despre nou'a stabilire a contingentulu milita- riu ce cade a supra Ungariei.

Presedintele redica apoi siedinti'a la 10 3/4 ore. Sied. prossima se va tiena sambeta in 14. dec.

Siedinti'a de la 13. dec., 1872.

Presedintele Bittó deschide sied. la 10 ore si dupa verificarea processulu verbalu d'in siedinti'a precedentă com- unica camerei, cá siedinti'a de asta-di a conchiamatu-o numai la cererea a 20 de deputati; scopulu acestei siedin- tie, carea de altmintrelea ér se nu se tiena, este, cá co- misiunea de 15. esmisa pentru esaminarea proiecteloru de egi militari se-se potsa presentá repportulu.

Petru Nemesiu iè cuventulu si dice, că in tem- pulu desbatterii projectulu de lege despre colonisti i-au venit la cunoascinta nisce impregiurări, cari dupa parerea sa si a celloru fie una parere cu dsa ceru neevitabilu mo- dificarea paragrafulu 25 alu projectulu de lege mentiu- natu. Deci oratorele se grabesce a rogá camer'a, cá modifi- catiunea dsale se o transmita la comisiunea centrala spre a o tolest si avé in vedere cu ocasiunea nonei formulari a paragrafulu d'in cestiune.

Presedintele si deputatulu Huszár observa, că ne- findu objectulu acestu-a la ordenea dillei, este cu nepotintia a se presentá unu asemeue emendamentu si a se transmite la comisiunea centrala. Dlu Nemesiu pote presentá inse emendamentulu atunci, candu se va pertractá repportulu comisiunii. — Asteliu dlu Nemesiu si-retrage emenda- mentulu.

Comisiunea de 15. insarcinata cu esaminarea projec- teloru de legi militari si-presinta repportulu si cu acést'a sied. se redica la 11 ore.

Siedinti'a de la 14. dec., 1872.

Dupa formalitățile stereotipe, ce obviu in fia-care sie- dinta, Tamasiu Péchy interpelladia pre ministrulu de comunicatiune atatu in privinti'a limbii magiare, ce ar fi d'a se introduce cu prim'a januariu annulu viitoriu la tote ofi- ciele de calle ferrata d'in Ungaria, cátu si cu privire la in- fiintiarea unu officiu centralu de licuidatiune in Pest'a, care se corespondie cu directiunile cálliloru ferrate si cu sin- guratecele statiuni numai si numai in limb'a magiara; in fine întreba pre ministru, daca are de cugetu se provoce di- rectiunile cálliloru ferrate, cá de la 1. jan. 1873 se nu mai primesc in officiu pre nici unu individu, care nu scie lim- b'a magiara? — Interpellatiunea se presenta in scrisu mi- nistrulu de comunicatiune.

Svetozaru Mileticu i reflectedia ministrulu de jus- titia la respunsulu ce i'la datu in sied. de ieri in urm'a interpellatiunii sale referitoria la arestarea lui Isidoru Popo- vu; dechiara, că nu este multumitu cu respunsulu minist- rulu, si roga camer'a cá se iè in desbattere interpellatiu- nea sa. Majoritatea camerei inse respinge acesta cerere si iè actu despre respunsulu ministrulu.

Eduardu Zsedéy i, avendu in vedere serbatorile craciunulu, propune, cá camer'a se tiena ultim'a sied. joi in 19. decembre si apoi se amene siedintiele pana in 11. jan. 1873; totu-odata se autorisedie pre presedinte, cá se anuncie siedinti'a pentru primirea nunciulu camerei magnatiloru relativu la proiectele de lege despre imprum- tutu de 54 millione despre indemnitate si contin- entulu de recruti; ér' la casu cá între ambele camere se nu se ives- ca nici una divergentia, se ascerna proiectele numite spre sancționare, pentru a caroru publicare se mai tiena inca una sied. in carea se nu se aduca nici unu conclusu, asie încátu se nu se recera presentia a 100 de membri. — Acesta propunere se accepta cu unele conditiuni si modificatiuni, cari inse nu-i alteredia essentia.

Camer'a trece apoi la desbatterea projectulu de lege despre indemnitate, care, constandu numai d'in 5 paragrafe, dupa una desbattere la care au participatu Col. Széll, Lud. Csávolszky si Lud. Simonyi, se accepta in generalu si spe- cialu fara modificatiune. — Sied. se redica la 2 1/4 ore d. m.

Interpellatiunea deputatulu Alessan- dru Bud'a,

adresseda către ministrulu de finantie in siedinti'a de la 10. dec. 1872.

Onorab. camera! De la una insemnata parte a alegu- toriloru mei mi-a venit una plansore la mana in care sum provocatu se nivescu, cá una daunaciosa ordinatiune a fiscalu reg. se nu se esecute. S terea lucrulu este urmato- ria: Lucratorii erariali de la Kapnik-Banya, pre bazea unu contractu inchiaiatu de sute de anni, s'au bucuratu de be- neficiulu, cá visteria reg. dá lucratoriloru graulu necesariu in fia care luna si cu pretiu limitatu; acum inse, dupa o ordinatiune a fiscalu reg., visteria reg. cu 1. di a. an. 1873 vre se spoljedie class'a lucratoriloru erariali de acestu beneficiu.

On. camera! Care numai odata in viet'a sa a fostu intr'o colonia de baiesi, n'a potutu trece cu vederea amarulu si miseria, ce de comunu domnesce pre locurile baiesiloru. Baiesulu neci una palma de pamentu proprietate n'are; tota averea sa consta d'in nescie strentie, familia sa flamendita si d'in bratiile sale ostenite. Baiesulu d'in crude teneretie, in etate de 7 anni, se apuca de onerosulu lucru, si, daca nu lu-ingropa cum-va bai'a, continua acestu lucru pana la etate de 35—40 anni, cá-ci rari sunt baiesii, cari trecu acea etate.

Baiesulu este pre lume celu mai nefericitu lucratoriu,

De multe ori deca da de o stanca aspra séu misera de metalu, lucra dille întregi indesiertu; nu voiu se descriu de a menutulu trist'á sorte a acestei misere classe de lucrato- ri, amintescu numai, cá noi si d'in punctu de vedere alu umanității trebe se fimu cu mai multa crutiare si îndurare facia cu acéta classe de poporu.

On. Camera! Io sum amicul manipulatuni severe in economi'a statulu, mai alesu candu avemu 72 millione de- ficit si, spunendu-o verde, candu stamtu chiaru la cadere totala.

Inse, dupa ce s'au aruncatu multe millione in moduri nefondate, nu voiu se incepu economisarea de statu, luandu d'in gur'a baiesulu; fara aceea destulu de misera, si ultim'a bucatia de pane. Ministrulu de finantie are mii si mii de isvore, d'in cari pote inmultí averea statulu.

Io de i afu aminti'a ordinatiune a fiscalu reg. de nedrepta si contraria principulu umanității, si dechiara, cá, daca acea ordinatiune se va esecutá, întreg'a colonia a lu- cratoriloru erariali este gata a si-aduná stremtiele si flamen- ditele familie si a paraaf cu totul acelle locuri.

Deci, rezervandu-mi dreptulu d'a poté vorbi si io, la tempulu seu, mai in detaiu despre acestu obiectu, asta-data adresediu urmatori'a interpellatiune ministrulu de finantie:

1. Are dlu ministru de finantie cunoascinta despre ordinatiunea, dupa care class'a lucratoriloru erariali de la Kapnik-Bánya se spoliedia de beneficiulu, cascigatu prin contractu factu de sute de anni si folositu pana asta-di, fara conturbatiune, unu beneficiu, in vertutea carui-a fiscalu reg. a fostu detoriu a dá lucratoriloru, in fia care luna si cu pretiu limitatu, graulu necesariu pentru subsistentia, si cá acestu beneficiu cu 1 di d'in 1873 se va detrage de la numitii locuitori? Daca e adeveru,
2. Are ministr. de finantie serioasa intentiune d'a esecutá acéta ordinatiune fatala? Daca e adeveru
3. Ie ministr. de finantie a supr'a sa urmarile esecu- tării acestei ordinatiuni?

Oradea-Mare in 5. dec. 1872.

Vorbitu, scrieti romanesc, Pentri Domnedieu.”

G. Sionu.

Petrusa de aceste accente alle poetulu junimea romana studiosa la academi'a si archi-gimnasiulu d'in locu decise a se reconstitu si estu-timpu intr'una societate de lectura. Asteliu, domineca (in 1. dec.) adunandu-se in sal'a seminarulu romanescu gr. cat. la 4. ore d. a. prin com- misiune de 3. invita pre reverendiss. Dnu supravghiatoriu si rectoru seminariale Ioanu Saba ca se deschida siedin- ti'a, cum si pre onorab. D. Iuliu Pappalvai, cari ambii la intrare fure intempinati cu acclamatiuni.

Dlu suprav. ocupá loculu presidialu, si dupa-ce esprime bucuria sa pentru zelulu ce-lu manifesta tenerimea facia de so- cietate, o indemná la activitate si perseverantia, i recomen- dá de conducatoriu pre Dlu Iuliu Pappalvai, si apoi cedendu-i loculu, se departá între oftările, cu cari a fostu primitu.

Dlu conducatoriu, ocupandu-si loculu menitu salutá societatea prin o vorbire forte insufletitoria accentuandu trei factori, prin cari poporele au deveni u tari si mari, adeca: relegea, nationalismulu si patriotizmulu; recomandá junimei acei trei factori prin cari va deveni adeverat'a sperantia in venitoriu a natiunii romane, adeverata apertoria a interes- seloru ei; ca se potsa inse professá acei trei factori — spune junimei cá numai unita in cugete si simțri va ajunge; pro- voca decij junimea cá se se inchine concordiei, acést'a se o proclame de idolu alu ser! si cu acestea dechiara sie- dinti'a deschisa.

Abiá se finira cuvintele Dlui conducatoriu urmarite de entusiastice: Traesca condu atorulu? traesca concordia in- tre noi! candu tenerulu I. B. Bosco se uca pre tribu-

na — ca membru veteranu allu societății — si salutandu cu unu focu de june pre nepotii traianidi, — adunati in Crisia'n'a lui Mariu — d'in patru anghiuri a Dsciei — pentru unulu si acellu-a si scopu, pre cătu de frumosu pre atătu de sublime, — i chiama: venitii fratiloru, venitii dara pre campulu emulatiunei nobile, se nisuiumu, care de care a cascigă cunon'a de lauri, ce Minerv'a romana ascepta se ni o puna pre frunte l. Departandu-se oratorulu de pre tribună i urma altulu, Vincent. M a n g r ' a, d'entre membrii noui, totu cu acellu-a si focu promite conlucrare fratiesca pentru inaintarea scopului, spune că avemu una mama commune, carea cere, se ne otielimu fortiele nostre inca de teneri; avemu una limba, pre care trebuie se-o iubimu mai pre susu de tote, că-ci asiā a facutu si stramosii nostri! A. T u d u c e s c u cetesce, in fine, poes'i'a originala: „O ma-ma“ (la mormentele lui Heliade, Bolintinia nu si I a n c u l u.)

Dupa acest'a urmă alegerea oficialiloru societății, allu carei-a rezultatu a fostu că prin majoritatea voturiloru se alăsăra: de notariu allu siedintieloru Isai'a B. B o s c o, jur. in a. I. de not. allu coresp. sub scrisulu jur. in ann. III. de casariu Georgiu L a z a r u jur. in ann. II, de bibliotecariu Dem. C h i r v a i stud. in cl. 8. gimnas. Numerulu membriloru e: 30. insufletirea generala. Atăta ce de asta data potemu comunică on. publicu; sperămu inse că DDieu, care a salvatu natiunea romana d'in periculul a 17 seclu va da se potemu comunică si atele bune si imbucuratorie.

Fia!

Iuliu P a p f a l v a i
Conducatoriul.Atanase T u d u c e s c u
notariu coresp.

Respinsu la articulu „afaceri scolaste.“

(Urmare.)

Papiu inse nu se pote indestulu miră cu „ratiunea sa cea sanetosa“ de tomeritatea unui individu, carele se-si aroge dreptulu judiciar, ca d'intr'o singura ochire se condame pre altulu si se-i enuncie sentiunt'ia mortala, fara observarea legii judiciare, adeca fora a-lu fi intrebatu mai antătu pre elu; la ce respundu, că precum unu omu si numai cu cele cincii semtiri, mergu mai departe si d'icu: precum insu-si Papiu, intrandu in curtea unui economu si vediendu in tote laturele despicate de lemne, snopi calcati in petiore, grapa aruncata nu sciu de candu la pamentu si crescuta érba prin ea, carulu cu jugurile, funiele etc. in ploia, boii in fenu pana in pantece etc., are totu dreptulu a suci d'in capu si a dice: „Aici nu e lucrul bunu; econom'ia acest'a nu pote prospere!“ — Chiaru asiā se pote judecă si starea unei scole d'in o singura „ochire“. De altmintre lasu se judece barbatiu chiamati, de am avutu seau nu dreptulu, pre bas'a detecteroru aretate in circulari, a dice, ce am disu, despre o scola, precum e cea d'in Orlatu, si pre carea insu-si Papiu o numesce „normala“, adeca scola-modelu. Cum că, dorere, nu m'am insielata in judecat'a mea, dovedescu esperintiele facute mai tardfu, si adeca:

Invetiatoriulu d'in clas'a prima si-a ametitu si maltratatulu scolariu — in etate de 6—7 ani — unu semestru intregu cu gramateca, istoria, istoria naturala, geografa, fisica. Invetiatorulu d'in clas'a a dou'a pana la esamenulu de iéru nu a tractatu cu scolariu sei la istor'ia naturala nici unu individu (animalu, planta, mineralu), ci unu semestru intregu i-a imbetatu cu divisiunea si clasificatiunea producteroru naturalu; la cetitu nici o bucata nu s'a tractatu cu privire la c u p r i n s u, gramatec'a s'a invetiatu buna-ora cum se invetiā in timpurile cele „bune“ catechismulu, adeca de rostu d'in carte, fora nici o aplicare la bucătile d'in legendaru; de computu in capu nici vorba. Un'a seau alt'a: seau că „directoriulu“ Papiu a sciutu de aceste, seau că nu a sciutu nimica; in ambele casuri si-a facutu de sine sentiunt'ia. Incătu pentru clas'a sa, ajunge pentru preceptoriulu de lucru marturisirea sa propria, că la 21. noevre trată cu scolariu sei cetitul mechanicu, si trist'a esperintia, că scolariu sei nu se primescu, nu se potu prim' in prim'a clasa gimnasiala, că-ci si cari se primira mai inainte pre bas'a testimoniiloru escelente, nu se potura tienē si cadura, chiaru si in gimnasiulu catolicu de aici, carele, precum se scie, nu face pretensiuni esagrate, pre candu scolariu, de la cele lalte scole granitieresce de categori'a celei d'in Orlatu, ba chiaru si de la cele cu cătu unu invetiatoriu [Hatiegu, Racoviti'a] nu numai se primescu, dar' se si tienu, si inca bine. Potemu sierbi in casu de lipsa cu nume!

Acest'a e scol'a Orlatulu dupa interiorulu ei; se o privimu inse nitielu si pre d'in afara, că-ci la o scola, care are se fia nu numai institutu de invetiamentu, ci si de crescere, totulu e de importantia, nimicu bagatelu. — La esamenulu de véra, repetiescu: l a e s a m e n u l u d e vé r a buruenale in curtea scolei ajunsera giuru impregiuru la o desvoltare, incătu aru fi potutu dá adapostu totoruru lupiloru de pre hotarulu Orlatulu, precandu pomer'i'a ar' fi escitata risulu privitoriulu, daca nu si-ar' fi adusu indata aminte, că ea se tiene de o scola „normala.“ La ferestrele de la clas'a lui Papiu unu bietu fragariu seau dudu asemene se află intr'o stare că vai de elu, necuratitu, neretediātu, cu ramurele de susu pana diosu desbinate, rupte, etc. Ambla-

*) A se vedé nrlu trec. alu „Fed.“

toriele gretios; prin curte in tote laturele lemne, gunoie, u'ar mai fi potutu pre viitoriu sustienē concurenti'a d'in ce bucāti de caramide, tiegle, scandure etc.; laturile d'in culin'a „directorala“ cu tote ingredientiele loru si-faceau sarit'a d'in ambitu susu in curte diosu chiaru sub ferest'r'a de la clas'a lui Papiu, langa fragariulu amintitu. De pre palanculu ecolei cadiuse in gradina doue scandure acoperitorie, si nu s'ar fi cerutu pentru punerea loru éra-si la locu, de cătu 4 cuie si o bardutie in cele doue mani ale „directoriulu“ seau ale sierbitoriulu seu, pentru care Papiu primia d'in fondulu de provente pre anu 63 fl. v. a., in zadaru, scandurele remase cadiute, Ddieu scie de candu, că-ci candu am datu io de ele, crescuse érba preste d'insele. Totu acesta ingrigiro o intempnămu si in scola: ochiurile ferestreloru trebuira innoite intr'unu anu de doue ori, pentru că se insarcinase v e n t u l u spre a le inchide; pulberea pre ferestre grosa; mapele si iconile intuitive d'ia si noptea, ier'a si ver'a pururea aninate de parietii claselor, espuse umedielei si colbului. Cuptoriele necurate inca dora de sub granitia, incătu se vedeau s'roiie de smola curse pre ele in diosu. Si daca pre langa tote aceste s'ar mai cere o doveda despre decadint'a scolei d'in Orlatu d'in c e r c a r e a s c o l e i, m'asiu provocă la insu-si reportulu „directoriulu“ Papiu de la 25. iuliu 1871, publicatu in nr. 58 alu „Gazetei“, asupra carui-a voiu reveni si mai la vale, in care Papiu se subscrie „directoriu si invetiatoriu primariu“, si in care dupa multe fanfaronade gretiose serie cu privire la frequentarea scolei d'in cuventu in cuventu urmatoriele: „Instructiunea se preda in 4 clase cu 3 despartimente de 4 invetiatori ordinari si 1 catechetu (auditi: 4 clase cu 3 despartimente si 4 invetiatori ordinari, adeca cum ai dice cu 2 bani in 3 punti!) Contingentulu prunciloru de ambele sece, ce detoriaru a frequentă scol'a astu-anu in sensulu legi, a fostu 207, d'in cari s'au inmatriculatu la inceputulu anulu scolastec 72, si esaminatu cu finea anulu 40" adeca in 4 clase cu 4 invetiatori au fostu cu totulu 40, di patru-dieci de scolari de ambele sexe. Si pre atunci nu-lu conturbă comitetulu granitierescu in activitatea sa directorala. Cum-că vin'a la cercarea cea rea a scolei d'in Orlatu o porta insu-si Papiu, se va vedé mai la vale. Si elu totu-si mai are cutesant'ia, că se nu dica mai multu, a se espectoră contra comitetulu, pentru că acestu-a a redusu numerulu invetiatoriloru la scol'a d'in Orlatu de la 4 la 3, cum a facutu si la alte scole granitieresce, cari aveau pana atunci câte 4 invetiatori! — Luca unu semnu caracteristicu. In tom'n'a acelu-a-si annu, adeca in tom'n'a cu visit'a „casarmesca“, va se dice indata dupa ce comitetulu si-incepū activitatea sa, numerulu scolariiloru ambulatori la scol'a d'in Orlatu erā: in clas'a prima 89, in a dou'a 25, in a trei'a 14, cu totulu 128. Se nu credia onoratiu cetitori, că aretandu acestu crescamentu considerabilu, voiu se facu reclamă pentru comitetu, nu, comitetulu n'are lipsa de reclamu, elu luera d'in iubire curata cătra poporatiunea granitieresca si vrē se impiedece, că fondulu se nu se pape de giab'a; voiu cu cifrele de susu se ilustrediu numai o sentiuntia pedagogica, carea dice: „La o scola cu 3 clase seau despartimente, fia-care clasa seau despartimentu trebuie se aiba de regula $\frac{1}{2}$ d'in numerulu totalu alu scolariiloru. Daca frequentarea e rea, clas'a inferiore pote avé si pana la $\frac{1}{12}$: unde inse numerulu ajunge la $\frac{1}{2}$, acolo scol'a stă forte reu.“ Si in Orlatu?

Ast'a e, onorati cetitori, scol'a d'in Orlatu, despre carea dice Papiu, că a organizat'o si intocmit'o dupa planulu scoleroru normali (câte?) d'in Blasiu sub intiept'a conducere a guvernamentulu confessionalu, carele formédia o piramida in verfulu carei-a stă consiliulu supremu scolastec archidiocesanu, éra la petiorele ei Papiu, „directoriu si invetiatoriu primariu,“ si ast'a este scol'a „reputatiunea carei-a prin scrierile directoriulu seu trecū pana preste Carpati!“ Nu cunoscu „scolele normali“ d'in Iasiu, si asiā lasu se judece profesorii acelor-a si consiliulu supremu scolastec archidiocesanu, daca dupa fidelele note espuse mai susu fuc'a d'in Orlatu e dupa tipulu si asemenarea mamei d'in Blasiu, seau numai o caricatura urta acestei-a; io repetiescu inse de nou si cu conscientia curata si deplinu liniscita, că scol'a d'in Orlatu se afla dupa parere mea in decadintia totala.

(Va urmă.)

Romani'a.

Respinsulu la discursulu tronului, este urmatoriulu:

Pre inaltiate Domne!

Adunarea legiuitoria a ascultatu cu fericire cuvintele rostite de catra Maria Ta, ca ocaziunea deschiderii sesiunii salle annuale. O intielegere leale intre puterea legiuitoria si cea essecutiva, basata pre respectulu scrupulosu alu prerogativelor loru reciproce, intarite printr'unu controlu seriosu, va fi tot-d'a-una cea mai buna garantia de ordine si de stabilitate.

In ceea ce privesce regularea financiiloru, camer'a nu s'a datu inlatari de a votă nuoe impositie. Adaugerea acestoru sarcine inse a fostu compensata prin creatiuni importante de utilitate publica. Natiunea, care suporta cu barbatia greutatile, nu va intardiā a simti si binefacutoriele rezultate economice alle nuoei stari de lucruri.

Calile ferrate, acestu midilocu de prosperitate, constituie pentru noi mai alesu o conditiune essentiala a puterii noastre productive; că-ci fara d'insele, agricultur'a nostra

u'ar mai fi potutu pre viitoriu sustienē concurenti'a d'in ce in ce mai amenintatoria a altoru state. Santemu multiamiti, Maria Ta, de incredintierea, ce ni se da, că construirea restului resoului atātu de importantu pentru productivitatea jutregei linie este de acum asigurata. Camer'a a cautatu se deē aceste chestiuni o solutiune practice si justa; si va vedé cu satisfactiune essecutarea ei.

Institutiunea creditului fonciarin pre care camer'a spera, că va fi in mesura a o votă chiaru in sesiunea acest'a, va mai indestulā inca o trebuintia profundu simtita de tier'r'a intrega.

Poteti fi siguri asemenea, Prea inaltiate Domne, că adunarea nu va refusā cheltuelile neaparate pentru intretinerea si desvoltarea puterii armate necessaria sigurantiei si demnitatii tierrei. Vomu cantă totu-de-odata se ajungemu la acestu scopu printr'una intiept'a cumpenire a recurselor de cari dispunemu.

Cătu despre noele reforme, ce ni se anuncie prin mesagiu camer'a le va cercetă cu tota atentiunea ce merita. Printr'una intiept'a aplicare a legiloru se da pre facia defectele si neajunsurile loru, si reprezentatiunea nationale va fi pusa in stare, de a le aduce imbunatatiri adeverate, că-ci elle sunt indicate prin practica si luminate prin esperientia.

Adunarea, Prea inaltiate Domne, are convictiunea ferma, că imbunatatirea legiloru va fi o constanta ingrigiro pentru guvernul si că nu va incetă de a si-indreptā tota sollicitudinea sa asupra alegirii personalulu chiamatu a le aplicā. Ast-felu numai legile votate trecu domenulu theoriei in acelu alu faptelor si esserceza asupra societatiu influent'ia loru bine-facutoria.

Amu veditu cu placere, Prea inaltiate Domne, că guvernulu Mariei Talle nu marginesce numai ingrigirea sa la interesele materiale alle prezentulu. Religiuena, care inaltia sufletulu, instructiunea, care lumineza spiritulu sunt cele doue temelie statornice, pre cari se va asiadiā ori-ce societate preocupata de viitorulu seu, Camera nu va erutiā nimicu pentru a satisfacere pre deplinu aceste interese scumpe natiunii romane.

Amu primitu de asemenea cu multumire, Prea inaltiate Domne, asigurarea, că relatiunile nostre cu puterile straine sunt satisfacutorie. Guvernulu si natiunea Romana, tari prin sentiementulu drepturiloru de autonomie alle tierrei, consacrate prin tractate, voru sci prin energia si moderatiune a practicā si totu-de-una-data cere respectulu legatureroru internationate.

Adunarea, Maria Ta, si cu acēsta ocaziune reinoesce espresiuena intregulu seu devotamentu către august'a persona si catre dinast'i'a Mariei Talle.

Sa traesci Maria Ta!

Sa traiasca Maria Sa Domn'a!

„Poporulu.“

VARIETATI.

* [Diu'a lui Andreiu.] Diu'a onomasteca a marelui arcepastoriu si metropolitu A n d r e i u S i a g u n'a, dupa cum cetimu in diu'riele romane d'in Ardeju s'a serbatu in Brasieu si Sabliu si asta-data cu insufletire si solennitate indatenata. — Acest'a este diu'a onomasteca si a unui-a d'entre primii laureati si memoritari ai Natiunii Romane, a lui A n d r e i u M u r e s i a n u. Traesca memori'a acestoru A n d r e i d'in seculi spre salutea si mandri'a poporulu romanescu?

* (Una placere produce alta.) Despre „vacuitatea austriaca“ cetimu in „Köln. Ztg“ urmatori'a anecdota d'in resbellulu prusso-austriacu. Unulu d'entre agentii prussaci dupa, seau la inceputulu resbellulu parassece Vie.n'a, pentru a ajunge preste Bavaria acasa, si cele lalte de facutu le incredintiedia unui altu agente, că-ci in tempu de resbellu spioni sunt de lipsa. Acestu altu avū curagiulu a caletori in cetatea de la Olmutiu, tocmai candu armat'a prussaca intrā in Boemia. Elu ajunge la gara. La cassa i se dice, că, mai antaiu, trebuie se produca carta de legitimitiune. Scarpenindu-se dupa urechi, stā locului. Nu scie ce se faca, cum se ajunga la o asifelu' de fatala carte pentru a poté merge in renumit'a cetate de la Olmutiu! D'odata aude certa la cassa. Agintele se apropria. Unu generalu austriacu tocmai incarcă cu câte tote cuvinte delicate pre cassariulu, pentru că acestu-a nu voiā se-i deē inderetru d'in una bancnota de 100 fl. Agintele este in placut'a puse-tiune a poté offeri cass'a sa generariulu. Generariulu e aplecatu a se folosi de acēsta bunavointia, inse cum se arangedie cu acestu domnu preventoriu! Agintele esplica, că elu este cive viennesu si că si elu aru voi se caletoresca la Olmutiu, dara neavendu carta de legitimitiune, cassariulu l'a respinsu. „Numai de cătu se dai domnulu acestu-a unu billetu; io lu-legitimiedi!“ strigă generariulu cătra cassariu si ambii, agintele si generariulu, caletorescu la o lalta la Olmutiu si, pre drumu, agintele afla de la multimitoriulu generariu tote, câte a voitu se le scie.

* († Necrologu) Elisavet'a de Bott'a, nascuta Varareanu, că socia, Josefu si An'a ca filii, Constantinu, Elia si Stefanu că frati, cu profunda dorere annuncia, cumca: Gregoriu Cavaleru de Bott'a, Vice-Capitanu distictuale in pensiune, si fostu officialu in II, regimentu romanu de granitia (nassaudeanu) Cavalerulu ord. „Coron'a de ferru“ Clas. III; decoratu cu crucea pentru merite militari, in urm'a unui morbu de anni indelungati, trecū la cele eterne in 11 Dec.

1872. st. n. în etate de 49 ani și aliu 19. aliu casătoriei sale lăsându în doliu pe soci'a, filii și frații sei. Fia-i tier-rin'a usiora!

*(Starea colerei), după reportele oficiale, este următoră: În Bud'a s'au ivitu în 15 dec. 2, în 16. dec. 4, în 17. dec. 2 cazuri de colera; între ostășii d'în Bud'a în 15. dec. 4, în 16. dec. 1 și în 17. dec. 1 casu; în Pest'a în 15. dec. 17, în 16. dec. 13 și în 17. dec. 20 cazuri de colera.

*(Etnograficu d'în Ardél.) În comitalu Clusului se facu fromose collectioni pentru espusetiunea d'în Vien'a. Între alte obiecte, îmbracaminte, instrumente etc. este și una fluera de unu stanginu, construita d'în trunchiu fragedu de bradu molidu. Ea este gaurita și impartita și se țiene la o laltă prin cercuri de bradu molidu. Apoi unu maiu (batoriu) de rufe, cioplitu d'în lemnu de fagu și infromsetiatu cu multe și felu de felu de scobiture, etc.

*(În monetariile d'în Ungaria), căci în Ardélu numai sunt, s'au batutu până la finea cartalului alu III. d'în 1872. bani de argintu 78.231.909, anume 28.974.718 bucăți duodeceri, 49.257.191 bucăți dieceri, în pretiu de 10.720.662 fl. 70 cr.

*(Ungaria.) Ungurii se iubescu multu pe sine insi-si: ei d'îcu cu o convicțiune perfectă: „extra Hungariam non est vita.“ De altminte fia-care poporu d'îce aceea-si; Itali'a se dechiara gradin'a Europei; Francesii marea natiune; Germanii gîntea dreptului divinu, imperatu și populu; Russi'a predilect'a lui D-dieu; Chin'a imperiulu cerescu etc. Ungurii prin urmare nu sunt mai plini de vanitate decât alți populi. Ungurii în adeveru sunt unu poporu bellicosu, o rassa de callareți și d'edera cea mai buna cavalleria în Europ'a: adi i întrecu inșe ulanii prusiani. Peccatu că vechiele datine, de-sf barbare, se perdu înaintea currintelu moderne immoralități. Unu corespondente aliu „Gaz. d'Italia“ d'în 22. oct. astfelu vorbesce de unguri: În loculu decantatei ospitalitati nu se afla altu ce-va decât interesu venale; nu mai existe vieti'a patriarcale, nu economi'a domestica, nu austeritate morale, nici severitate, nici uniformitate de costume, nu mai porta mustatie ascuțite, cisme împintenate: nimicu d'în aceste! Aci, ca și aiurea, făcîndu-se admiratori și imitatori ai francesilor; devenira usiori și corupți, cordialitatea înascută se destrusse, se desceptă poft'a cu se satisfac capriciele modei se debilitara legaturile de familie, se micșioră voi'a de a lucră. (ceea ce neci candu n'a fostu partea cea forte a ungurulu.) — Se pare că lumea pretotindene e lume: blastematii de materialisti și rationalisti au stricatu lumea. „Conf. lat.“

*(Etimologia. Arminiu.) Acestu nume, scrie Zini, e derivatu de la cuventulu germanu Hermann latinisatu, ce înșemna domnu, duce, conducătoriu. Noi l'amu derivă mai bucuros de la vorb'a nemțiesca Arm, Braclu și credem că astfelu fă supranumitu scellu conducătoriu, pentru că tier-ra în ellu depuse sperantiile sale. Romanii nu numira pe Metellu consulele „braciulu Romei?“ Si noi Italianii nu avu ramu în secululu 15. pre celebrulu conducătoriu supranumitu Braclu? Braclu unei natiuni e capulu seŭ conducătoriu seŭ; și asiă s'ar poté împacă între sine cele doue etimologie diverse a cuventulu Arminiu aceea ce i-o dau germanii și cealalta ce o dăm noi acestui capu aliu barbarilor. „Conf. lat.“

*(Colonie italiene în Ungaria.) Sunt 30. mii de lucratori italiani, ce tomn'a re'ntorna a casa încarcați de bani și friguri. N'ar fi mai bine ca ai noștri în numeri egale ore și mai mare se se duca în Roman'i'a și se faca concurrenția evreu-nemților, mai allessu ca se stringa mai tare secolariele legature de sange? Reulu cellu mare e differinția de cultu între Itali'a și Roman'i'a, și acest'a, pre langa totu laudatulu progressu modernu ni esplica debilele relațiune între fii acelei-a și patrie, despărțita mai multu prin credinția decât prin distanția terrioriilor; și pre candu Rom'a antica imperiale nu are cetatiani cari s'o ame mai multu decâtu Români, Roma poporale și regesca necunosce pre descendinția sei dela Dunare, pentru că nu sunt legati cu ea prin legatur'a religioasă! „Conf. lat.“

*(Bismark predrumu a se face catolicu.) Cetim în „Gazzeta d'Italia“ d'în 20 oct. „Favorabilele dispozițiuni, ce le aveă principele Bismark în privinția vechiloru catolici, și promisiunile facute capiloru acestorua, credu că se perdu, d'în caus'a că acesta asociatiune nu prinde aceller decine, ce se credeă. Oppositiunea violinte, ce ultramontanii fecera și facu noulu imperiu, e de asiă natura, în cătu guvernulu d'în Berlinu ar' fi privitu cu ochi amicali și ar fi sustienutu fundarea unei beserie nationale separate de Rom'a; dar' candu anti-infallibilistii nu sunt decâtu una microscopică minoritate, guvernulu lucră intelleptiesce a nu se compromitte, ca se nu dea Vaticanulu și ultramontanilor ver-unu pretestu în lup-t'a ce li se face. Asiă dara Bismark s'a încerațu cu catolicii nemțiesci, pentru că faceau violinte oppositiune noulu imperiu: adeca i-a combatutu pentru ca se assecură drop-

tu divinu aliu vechiului-june imperiu germanu. Nu i-a combatutu nici în interesulu progressulu, nici aliu sciinției și umanitei, de unde laudele lui Garibaldi pentru Bismark sunt laude de oportunitate politică, facute emintelui omu de statu carele deă suna retragerea, și d'aca nu ajunge a se face catolicu, pote merge pana acolo ca se sustiena Vaticanulu în interesulu nemțiescu. Să fimu dar' atenti înainte de a face apoteosea faptelor și omenilor, ce se schimba după oportunitate, neavendu în vedere „principiele“ ci numai interesulu „principiloru“. „Confeder. lat.“

Sciri electrice.

Parisu, 13. dec. În comisiunea pentru revisiunea constituțiunii, Marcel Barthe prezintă unu proiectu care pretinde prelungirea potestății lui Thiers, numirea lui Grévy de v. presiedinte și reconstituirea adunării nationale pre 10. fauru an. ven. Comisiunea numi duce subcomitete d'în câte 7 membri, spre examinare a acestei propuneri.

Brussel'a, 13. dec. Thiers reconocē în principiu comisiunea de 30 și d'îsse, că Adunarea nationala se remana cum este pana la evacuarea deplina a terrioriului ocupatu de prussi.

Madridu, 13. dec. În șiedinția de eri a congressulu ministrulu de financie confirmă, că tote interesele restante ale detoriei de statu, se voru solvi inca în lun'a currenta.

Athene'a, 13. dec. Unu decretu alu regelui disolva camera și convoca nou'a camera pre 14 fauru.

Viena, 14. dec. Se aude, că majoritatea ministrilor va participă la conferinția de mane, ce se va țiene în caus'a reformării legii electorale.

Bern, 14. dec. 63 consilieri nationali propuseră resusciperea revisiunii federatiunii în sesiunea prossima.

Petropole, 14. dec. Reportulu procuratorulu generale alu santulu sinodu constata, că de la publicarea dogmei de infalibilitate, în provinciele Litvani'a și Volhini'a au trecut cu 2615 individi mai multi de la catolicismu la orientalismu, de cătu în cei 10 anni precedenti la o laltă.

Parisu, 15. dec. Thiers va sustienē în comisiunea de 30. tote punctele d'în messagiu Agitatiunea pentru disolverea adunării nat. iē dimensiu totu mai mari.

Parisu, 17. dec. Resultatulu șiedintei de sambeta a produsu mare liniscire; tote faimelle despre schimbări de cabinetu nu sunt adeverate.

Berolinu, 16. dec. După informatiunile diariulu „Spen. Ztg“ Bismarcu va dimissionă că presiedinte alu ministerulu prussescu, remane înșe ministru de esterne prus.

Roma, 17. dec. Comisiunea, însărcinată cu componerea reportulu despre corporatiunile religiose, consta d'în 4 membri guvernamentali și 3 oppositionali. Camera se va amenă de la 20. dec. pana în 10. ian.

Berolinu, 17. dec. În cercurile deputatorulu se vorbesce despre ore-si cari schimbări ministeriale. Schumacker va fi ministru de industria, Achenbach de comerciu și Voigt-Retz ministru de resbellu.

Propriet., edit. și red. respundiet: ALES. ROMANU.

Îmbracamintea buna de ierna es e și remane scutul cellu mai bunu contra frigului.

Marfa pentru ierna,

d'în cea mai curată lana, carea, precum se șcie, scutesce corpulu contra ori și carei temperaturi stricatiose, și pentru aceea este neapertu necesaria pentru conservarea sanetății în tempulu celu aspru de tomnă și de ierna.

Manusie
d'în cea mai buna materia de Buxking de lana anglesesca.
1 parchia pentru domni cr. 50, 70, 90.
1 " " captusite cr. 70, 90, fl. 1.20.
1 " " duplice, prea-finu tamburate fl. 1, 1.20, 1.40
1 " " dame cr. 40, 60, 80.
1 " " captusite finu cr. 60, 80, fl. 1.
1 " " duplice, prea-finu tamburate cr. 80, fl. 1.20.
1 " " copii, după marime cr. 30, 40, 50.
1 " " captusite cr. 50, 60, 80.

Sialuri de calletoria și de alta natura, d'în lana curată, coloritulu și desemnarile celle mai frumose.

1 bucata pentru domni cr. 70, 90, fl. 1.20, 1.50.
1 " " indonitu lungi fl. 1.20, 1.80, 2.
1 " " dame cr. 50, 60, 80, fl. 1, 1.20.
1 " " copii cr. 40, 60, 80.

Incalditori de puls, calitatea cea mai buna.

1 parchia pentru domni cr. 25, 40, 50.
1 " " dame cr. 25, 35, 45.
1 " " copii cr. 15, 25.

Corsete sanitare de bumbacu seŭ lana curata.

Acestea scutescu pre omu iern'a de ori-ce recire, pentru aceea sunt tare de recomandat.

1 bucata pentru domni cr. 90, fl. 1.20, 1.40.
1 " " calitate prea-fina fl. 1.50, 2, 2.50.
1 " " dame fl. 1.20, 1.40.
1 " " calitate prea-fina fl. 1.80, 2.50.
1 " " copii cr. 70, 85, fl. 1.
1 " " calitate pre-fina fl. 120, 1.50 1.80.

Ismene sanitare.

1 parchia pentru domni fl. 1, 1.50, 2.
1 " " prea-fine fl. 1.50, 2, 2.50.
1 " " dame fl. 1.20, 1.50, 2.

Ciorapi sanitari scurti și lungi d'în lana curata.

1 parchia ciorapi scurti pentru domni cr. 30, 40, 50, 60.
1 " " lungi dame cr. 70, 80, 90, fl. 1.
1 " " pentru copii cr. 25, 35, 45, 60.

Ciorapi de venata lungi.

1 parchia sorta înalță, calitate pre-buna fl. 1.30
1 " dintre cei mai mari și mai buoni fl. 1.60, 1.90.

Gulere pellerine pentru dame,

înalțe, elegante, la intrarea în bățuri și la visite.
1 bucata fl. 2.50, 3.50, 4.50, 5.

Talpe la ghețe (papuci),

acesta, dacă se punu în arl-ce încălțăminte, țienu picionulu șventatu și caldu, și astfelu d'în punctu de vedere altu sanetății sunt tare de recomandat.

1 parchia pentru dame cr. 25.
1 " pentru copii cr. 30.

Marfa aici indicată și offerită se poté capetă în asemenea calitate numai și numai la

FRIEDMANN, Vienn'a, Praterstrasse Nr. 26.

Cumperatorii cu redic'at'a capeta rabbatu.

[1--12]